

Gieczynek_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Wieleń	WIE
Miejscowość	Gieczynek	WIE_GIE

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	2.07.2013 r.	Miejsce wykonania	sala wiejska w Gieczynku
Czas trwania	1:13:50	Forma i wielkość	Plik Audio – brak danych
Przeprowadzający	BR	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
009_WIE_GIE	K	ok. 80		jedna z najstarszych mieszkanek wsi
010_WIE_GIE	K	ok. 80		jedna z najstarszych mieszkanek wsi
011_WIE_GIE	K	ok. 80		jedna z najstarszych mieszkanek wsi

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	010_WIE_GIE: „Najpierw to było Janowo, a potem przechrzcili na Gieczynek nie wiem czemu.” 009_WIE_GIE: „Gieczynek jest od '45 roku.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	<i>Nazwy na małe bajorka we wsi:</i> 009_WIE_GIE: „Jeziorko.” 010_WIE_GIE: „Staw.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	011_WIE_GIE: „Mieliśmy kościółek taki, ale spalił nam się.” 010_WIE_GIE: „25 lat jak ten jest wybudowany... 26 lat temu nam się spalił.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)
	010_WIE_GIE: „Kiedyś to obchodzili, a jak dzisiaj młodzieży nie ma to nie obchodzą.” Czy Panie sobie wróżyły: 009_WIE_GIE, 010_WIE_GIE, 011_WIE_GIE: „Tak, za młodu, tak.”

		Katarzynki: 009_WIE_GIE, 010_WIE_GIE, 011_WIE_GIE: „Nie.”
2.	św. Marcina/11 listopada	Rogale: 009_WIE_GIE, 010_WIE_GIE, 011_WIE_GIE: „Pieczemy.” „Z nadzieiem, a jak nie ma swoich to się kupi.”
3.	Adwent	010_WIE_GIE: „Nie, my tego nie urządzali.”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	009_WIE_GIE, 010_WIE_GIE, 011_WIE_GIE: „To zależy.” 010_WIE_GIE: „Kiedyś było pod poduszkę.” 011_WIE_GIE: „Ja prezenty kiedyś jak dawałam, to czekałam aż mój syn zaśnie i jak zasnął, to mu ten prezent pod poduszkę, a mój syn wtedy powiedział ‘dziękuję’.” <i>Co wkładano pod poduszkę:</i> 010_WIE_GIE: „Słodycze, smakołyki, inne rzeczy. To zależy od dziecka, jaki wiek.” <i>Czy dawano różgi:</i> 011_WIE_GIE: „Jasne, pewnie, że tak.”
5.	Wigilia	009_WIE_GIE: „Jak były dzieci i młodzież to były Mikołajki. Ktoś się za Mikołaja przebierał i zawsze dzieciom jakieś prezenty. Na Wigilię się przebierał i przychodził do dzieci. Teraz to już tak nie ma.” <i>Kto ubierał choinkę:</i> 010_WIE_GIE: „Dzieci ubierały, czasem my, to zależy na kogo popadło.” <i>Ozdoby choinkowe:</i> 009_WIE_GIE: „Kiedyś jabłka się wieszało, ciastka. Wszystko się robiło samemu. Z początku się świeczki na choinkę kupowało.” 010_WIE_GIE: „Łańcuszki.” <i>Jak długo stała choinka:</i> 010_WIE_GIE: „Do Trzech Króli.” <i>Potrawy:</i> 009_WIE_GIE: „Kutia i ryba i pierogi i barszczyk i uszka i śledź. Fasola z grzybami i kapusta z grochem, o Jezu kochany to się cały dzień gotuje. Ja tyle nie robiłam, ale moja mama tak” 010_WIE_GIE: „Ryba smażona i w pomidorach, pączki. Pączki normlanie w środku z nadzieniem, z powidłami. Agrest jak się usmaży to jest twardy i dobrze się trzymał (...) Jakby tak wszystko policzyć to z 12 potraw się miało.” 011_WIE_GIE: „Suszone owoce, śliwki.” <i>Snop siana w kącie:</i> 010_WIE_GIE: „U nas się stawiało snop siana w kącie i potem młóciło na nowy rok. Ktoś z chłopców przyszedł, zwłaszcza jak

		<p>jakaś panna w domu była.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Młócili żeby się dobrze rodziło, taka tradycja była, a teraz nie ma tego.”</p> <p>009_WIE_GIE: „To siano się potem do świń, do krów rzucało, żeby jadły.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Słomę tego na podłodze się dawało, no taka tradycja była. No tak to było, taka tradycja była, orzechów tam się dużo rzucało. Tak było za Bugiem u nas kiedyś teraz już tutaj tak nie ma.”</p> <p><i>Oplątek:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Tak, dzielimy się. Kiedyś starsi ludzie to jeszcze szli z opłatkiem do obory, ale teraz już nie.”</p> <p><i>Kolędy:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Tak, kolędy się śpiewa.”</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>009_WIE_GIE: „Do kościoła się idzie, w jeden i drugi dzień przyjeżdżają goście dzieci przyjeżdżają do rodziców, rodzice do dzieci i teraz tak jest.”</p> <p><i>Pasterka:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Jedziemy do parafii w Dzierżążnie. Samochodami, kiedyś piechotą się szło, bo nie było samochodów. Piechotą do Wielechowa przez lasy się szło.”</p> <p><i>Św. Szczepana:</i></p> <p>011_WIE_GIE: „Na św. Szczepana to jest ziarno i rzucanie ziarnem. Taka tradycja była księdza obsypać ziarnem.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Z chóru ziarnem rzucali.”</p> <p>010_WIE_GIE: „To słomę palono. Gdzieś za chatą, na polu palono, ja nie mogę wytłumaczyć w jakim celu tą słomę palono. Obowiązywało też drzewka. Ale tu tego nie ma, ja to pamiętam z domu. A jak przyszły święta to dzieci chodziły kolędować. To tu przyjdzie, to tam przyjdzie i tak się dawało cukierki. I później można było siać tym ziarnem – na szczęście, na zdrowie, na nowy rok. To dzieci chodziły i tak o jeden przyjdzie, wyjdzie, drugi wleci. Tylko żeby pieniążki dać (...). Na drugi rok chodziły kolędować nawet kobiety i panny i śpiewały, tutaj jak przyjechałyśmy to też chodziłyśmy, ale tylko jeden rok (...). To było takie urozmaicenie i zbieranie pieniędzy na wspieranie kościoła.”</p> <p><i>Przebrania:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Nie, nie przebierają się.”</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>010_WIE_GIE: „Jak człowiek był młody to też chodził, a teraz już nie. Do Dzierżążna myśmy chodzili też.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Na nowy rok też chodzili, życzenia składali, z</p>

		<p>akordeonem, tak na początku było tu. Grali, przychodzi, to do chałupy się zaprosiło.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Robili psoty.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Furtki już nie ma, już ktoś coś powynosił, ale teraz już nie (...) Teraz to postrzelają tymi, nie.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Jest dwunasta, syrena wyje, petardy rzucają.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Z broni strzelają, tu mieszkają tacy, co myślistwem się zajmują, mają wiatrówki i strzelają.”</p>
8.	Trzech Króli	<p>010_WIE_GIE: „Tak u nas mówili, że Trzech Króli, to jak Boże Narodzenie takie święto, a później to wszystko znieśli.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Na Trzech Króli kredę się święci i mirrę i kadzidło i przychodzi się do domu i krzyż na drzwiach się rysuje i pisze się tam Kacper, Melchior i Baltazar. Teraz jak chodzą po kolędzie to też mają napisane, mi ten chłopak pisał.”</p>
9.	Kolędniczy	Brak informacji.
10.	MB Gromniczej	<p>010_WIE_GIE: „Do kościoła z gromnicami.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Teraz u nas zniesiono to święto i do parafii trzeba jechać, ale są ludzie co dochodzą.”</p>
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>009_WIE_GIE: „W tej sali wszystko robiliśmy, sylwester i zapusty (...) Kiedyś było inaczej, tańczyli starzy i młodzi i wszystko razem.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Karnawał, Dzień Kobiet, ostatki, to wszystko tu robili na sali robili.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Zabawy karnawałowe się odbywały, takie zwykłe.”</p>
12.	Topienie Marzanny	011_WIE_GIE: „W szkole, w szkole tak, ale teraz jak nie ma szkoły to już nie topią Marzanny.”
13.	Środa Popielcowa	<p>009_WIE_GIE: „To się pości, czy śledź, czy ryba, każdy pości po swojemu.”</p> <p><i>Czyszczenie garnków popiołem:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Nie już to minęło. Starsi ludzie kiedyś to robili, ale już dawno temu.”</p> <p><i>Woreczki z popiołem:</i></p> <p>011_WIE_GIE: „Nie.”</p>
14.	Śródpoście	009_WIE_GIE: „Zakazy, post, zabaw nie można robić.”
15.	Niedziela Palmowa	010_WIE_GIE: „Kiedyś się szło z palmami pod kościół, ksiądz wychodził i te palmy święcił i wtedy się wchodziło, a teraz już

		<p>normlanie się idzie do kościoła z palmami i ksiądz od ołtarza je poświęci.”</p> <p><i>Z czego się robi palmę:</i></p> <p>011_WIE_GIE: „Bukszpanu trochę, żeby zielone trochę było (...). Jeden robi bukiet drugi bardziej taki.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Te kotki baziowe.”</p> <p><i>Co się robiło z tą palmą:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Jak się krowę wypędzało pierwszy raz tą palmą i trzeba było uderzyć. Tradycja taka była.”</p> <p><i>Co się później robi z palmą:</i></p> <p>10_WIE_GIE 010_WIE_GIE: „Pali się i na popiół i głowy potem posypują.”</p>
16.	Triduum Paschalne	<p>010_WIE_GIE: „W Dzierżążnie kościół mają to odprawiają, a tu nie przyjeżdża nikt, święconkę najwyżej poświęcić przyjedzie. Post był kiedyś. W sobotę już przed Wielkanocą nie można było jeść.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Ale teraz jest już inaczej.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Do święconki się nie je mięsa, a później, to już można.”</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p><i>Co wkładano do koszyczka:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Kiełbasę, jajka, sól, pisanki, babki (...). Pomarańczę trzeba.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Ser, masło, kawałeczek chrzanu.”</p> <p><i>Kto szedł ze święconką?</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Kiedyś jak dzieci były małe to chodziłyśmy my.</p> <p>009_WIE_GIE: „Ale dzieci miały osobne koszyczki jeszcze.”</p> <p>011_WIE_GIE: „Jak wnuki byli, to wnuki chodzili.”</p> <p><i>Gdzie odbywa się święcenie pokarmów?</i></p> <p>011_WIE_GIE: „W kościele.”</p> <p>009_WIE_GIE: „Kiedyś się przed ołtarzem stawiało koszyczek, ksiądz poświęcił wszystkie razem, a teraz od tego roku koszyczki wszystkie w ławce, poświęci i idzie.”</p> <p><i>Śniadanie:</i></p> <p>011_WIE_GIE: „Jajko to święcone kroi się na tyle osób ile jest. I kiełbasa do tego, jakaś szynka, jakiś boczek i chrzan do tego. Robi się taką smażonkę czy jak to się nazywa, dodaje się chrzanu, bo to dodaje smaku.”</p> <p>009_WIE_GIE: „I pomodlić się i jeść.”</p> <p><i>Za Boże rany:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Nie, nie ma.”</p>

18.	Poniedziałek Wielkanocny	009_WIE_GIE: „No oblewa się wodą, leją się.”
19.	Zielone Świątki	009_WIE_GIE: „Kiedyś stroiło się tym, tatarom i w oknach się wstawiało, teraz tego nie ma.” 010_WIE_GIE: „W oknach, na ziemi.” 010_WIE_GIE: „I brzoźki się stawiało, koło kościoła też się stawiało.”
20.	Boże Ciało	009_WIE_GIE: „Na Boże Ciało do Wielechowa się chodziło.” 010_WIE_GIE: „A Boże Ciało to u nas nie ma we wsi, tylko jest w Dzierżążnie. Teraz są cztery wioski i każda musi robić swój ołtarz.” <i>Oktawa:</i> 011_WIE_GIE: „Obrazy w oknach i jakoś przystrojone to wszystko.” 009_WIE_GIE: „No to też jest procesja jeszcze naokoło kościoła.” 010_WIE_GIE: „Wianki to w oktawę Bożego Ciała.” 011_WIE_GIE: „Rozchodnik, macierzanka, bukszpan. Kiedyś u nas w domu jak krowa się ociełiła, to krowie się dawało do picia.”
21.	św. Jana	011_WIE_GIE: „Nie było i nie ma.”
22.	MB Zielnej	009_WIE_GIE: „Kwiaty się święci. Marchew się daje, owoce się daje do kwiatów, bukiety.”
23.	MB Siewnej	Brak.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	009_WIE_GIE: „To się groby ubiera i na cmentarz. Ksiądz jak jest pogoda to msze odprawia na cmentarzu, a jak nie to w kościele.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	<i>Przepowiadanie pogody:</i> 010_WIE_GIE: „Tak, to sobie notuję.” 009_WIE_GIE: „Na Łucję do Wigilii - jak to będzie co miesiąca, to sobie piszę, ale czy to się sprawdza...” 009_WIE_GIE: „Kiedyś chodzili i pierza darli i zapusty, kiedyś było inaczej i na drutach robili.” <i>Darcie pierza:</i> 009_WIE_GIE: [W zimę się darło się poskubało. W mieszkaniach się darło. Potem robiono kolację, przyjęcie. Grali tańczyli.]

		010_WIE_GIE: „Czasem z harmonią przyszedł jakiś gość.”
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	<p>009_WIE_GIE: „No to się mówiło, żeby przez dziurkę od klucza nie zaglądać, bo zeza będzie miało.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Nie można było igłą szyć, bo to wtedy dziecko rozmawiać nie może (...). Teraz ludzie mówią, że to są zabobony, a kiedyś ludzie w to wierzyli i wszystko dobrze było. Coś nie było tyle kaleków jak teraz.”</p> <p><i>Wywód:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Kiedyś kobieta musiała iść do wyvodu, a teraz nie. Kobieta normalnie musiała iść do kościoła, klęknąć przed ołtarzem i ją ksiądz pobłogosławił.”</p> <p><i>Chrzcziny:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Kiedyś to nie potrzebny był ni ojciec ni matka, z chrzestnymi się szło.”</p> <p><i>Czy kiedyś kobieta mogła wychodzić z nieochrzczonym dzieckiem na dwór?</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Nie, nie mogła.”</p> <p><i>Czerwone wstążeczki:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Tak, to było po to, żeby jak ktoś popatrzy to nie urzekł.”</p> <p><i>Medaliki, obrazki ze świętymi w wózku:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Tak.”</p>
2.	Ślub i wesele	<p>011_WIE_GIE: „Kiedyś było tak, że jak się brało ślub, to później po jakimś czasie Panna Młoda też do takiego wyvodu musiała iść.” 009_WIE_GIE: „To w domu się odbywało wszystko.”</p> <p><i>Chodzenie pod okna:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Kiedyś było tak, że chodzili.”</p> <p>010_WIE_GIE: „Para Młoda musiała zatańczyć tym zaporóżcom.”</p> <p>009_WIE_GIE: „I wódki dali.”</p> <p><i>Polter:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Tak, to robią poltry – bicie butelek. Teraz tydzień przed weselem w sobotę.”</p> <p><i>Kto sprząta? :</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Rodzice.”</p> <p><i>Oczepiny:</i></p> <p>009_WIE_GIE: „Są dalej, orkiestra prowadzi.”</p> <p><i>Poprawiany:</i></p> <p>010_WIE_GIE: „Trwają od 15.00 do 22.00.”</p>

		009_WIE_GIE: „Orkiestra gra.”
3.	Śmierć i pogrzeb	009_WIE_GIE: „Kiedyś stypy w domu robili.” <i>Czy trzymano ciało zmarłego w domu:</i> 009_WIE_GIE: „Kiedyś tak, na katafalku. Kiedyś trzy dni na różaniec przychodzili. Dwa dni różaniec się w domu odmawiało, na trzeci dzień się chowało i wtedy w kościele, tak było.”
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		009_WIE_GIE: „Tak, jak każdy przywiózł ze wschodu tak swoje ma i tak się gotuje.”
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Kapliczki: 010_WIE_GIE: „Nie, nie było. Mamy wszystko w kościele.”
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak.

5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	010_WIE_GIE: „Do Lichenia, w Katowicach żeśmy byli.” 011_WIE_GIE: „W Krakowie, w Częstochowie.”
6.	Lokalne odpusty	010_WIE_GIE: „Na podwieszenie Krzyża Świętego.” 009_WIE_GIE: „14 września.” 010_WIE_GIE: „Ładnie przystrajają.” 009_WIE_GIE: „Wstążki i kwiaty i krzyż. W kościele się w ogóle wtedy ubiera i wstążkami i wieńce kiedyś robili. Tu w sali pletli wianki.”

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	011_WIE_GIE: „Na mszę świętą dożynkową robi się wianki, na poświęcenie.” <i>Kto robił wieńce:</i> 010_WIE_GIE: „Kobiety przychodziły i robili. Pszenice, owsa się przynosiło, to zależy kto, co, jak. Każda gałązka miała inne zboże, to owies, to jęczmień, to żyto. I kwiatami się ubierało.” <i>Co się później działo z wieńcem?</i> 009_WIE_GIE: „Stał, stał, aż się nie rozpadł.” 011_WIE_GIE: „Kurom się rzuciło i kury jadły.” <i>Dożynki w Wieleniu:</i> 009_WIE_GIE: „Są duże dożynki, ale to gmina wyznacza.” 010_WIE_GIE: „Ale to są wtedy gminne.”
2.	Dni gminy/wsi	010_WIE_GIE: „Nie.”
3.	Lokalne festyny	010_WIE_GIE: „A to były Zielone Świątki, obchodziło się to i zabawa była. Tutaj na placu (...). Kuchnia była grochówkę nawet gotowali. Tutaj była zabawa, był taki obchód tych Zielonych Świąt, nie.”
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	KGW: 011_WIE_GIE: „Było, ale nie ma.” <i>Któraś z Pań należała do KGW?</i> 010_WIE_GIE: „Tak, wszystkie żeśmy należały.”